

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 88
van **WILLEM-FREDERIK SCHILTZ**
datum: 17 december 2019

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Spending reviews - Toepassing in het Vlaams begrotingsbeleid

In het kader van het Europees Semester heeft de Europese Commissie reeds meermaals aanbevolen om binnen België spending reviews toe te passen om de efficiëntie en de samenstelling van de overheidsuitgaven op alle niveaus te verbeteren en zo ruimte te creëren voor openbare investeringen. Dergelijke spending reviews worden al toegepast in andere landen (bijvoorbeeld Nederland).

Het Departement Financiën en Begroting heeft in 2018 in Vlaanderen een proefproject rond spending reviews opgestart betreffende het systeem van de dienstencheques. Dit proefproject werd uitgevoerd met steun van de Structural Reform Support Service (SRSS) van de Europese Commissie, en in samenwerking met het Departement Werk en Sociale Economie (WSE). Dit proefproject zou afgerond worden tegen de zomer van dit jaar.

Dit proefproject werd besproken in de commissie Financiën op 5 december 2019. De voorganger van de minister, mevrouw Lydia Peeters, gaf toen aan dat een vervolgproject werd opgestart waarbij de begrotingsprocessen zullen worden doorgelicht. Bedoeling is te komen tot aanbevelingen voor een structurele verankering van spending reviews in het Vlaams begrotingsbeleid.

1. Hoe kan het proefproject geëvalueerd worden? Welke conclusies, aanbevelingen en lessen met het oog op de invoering van spending reviews kunnen worden getrokken naar aanleiding van dit proefproject?
2. Wat is de stand van zaken met betrekking tot opgezette vervolgproject? Kan de minister dit toelichten? Werd dit reeds afgerond en zo ja, wat waren de resultaten?
3. Het regeerakkoord voorziet in een verdere uitrol van spending reviews binnen de Vlaamse begroting.
 - a) In welk verder traject is voorzien om het instrument van uitgaventoetsing effectief structureel in te bedden in het Vlaams begrotingsbeleid?
 - b) Hoe ziet de minister de toekomstige toepassing van spending reviews in Vlaanderen? Vanaf wanneer zal dit kunnen gebeuren? Hoe zal dat operationeel verlopen (keuze topics, uitvoering enzovoort)? Welke frequentie acht hij wenselijk en haalbaar?

ANTWOORD

op vraag nr. 88 van 17 december 2019

van **WILLEM-FREDERIK SCHILTZ**

1-2. De pilot spending review werd uitgevoerd door de departementen FB en WSE met de steun van de ondersteuningsdienst voor structurele hervormingen (SRSS) van de Europese Commissie. Tijdens de pilot stelde de SRSS twee experts ter beschikking. Eén expert was vertrouwd met het proces van de spending reviews op zich, de andere expert met de topic, diensten aan huishoudens. De pilot liep van februari 2018 tot juni 2019.

Een eerste evaluatie van de pilot is gebeurd in de technische nota "Flanders, Integrating Spending Review in the Budgetary System" van Marco Cangiano, Riccardo Ercoli, Johannes Hers (mei 2019). Die drie experts hebben op vraag van het departement FB en in het verlengde van de pilot, de in Vlaanderen gangbare begrotingsprocessen doorgelicht met het oog op een succesvol implementeren van de tool spending review.

De drie experts evalueren de pilot als positief. Ze zijn lovend over de administraties die deze pilot mogelijk maakten naast hun dagelijkse taken. In hun analyse wijzen ze erop dat de verdere evolutie richting een meer prestatie-georiënteerde begroting een belangrijke voorwaarde is opdat spending reviews een toegevoegde waarde hebben. De integratie van beleids- en begrotingsdocumenten zijn in hun ogen belangrijke stappen, ook cruciaal is dat beleid en begroting meer vanuit een meerjarenperspectief worden benaderd.

Cruciaal is dus dat de beleidsdomeinen de meerjarige budgettaire enveloppes kennen alsook dat de enveloppes jaarlijks kunnen worden bijgesteld in functie van structurele wijzigingen. De start van een nieuwe legislatuur bood volgens hen opportuniteiten. En de Vlaamse regering heeft die ook gegrepen met de publicatie van de meerjarentabel met de (voor het vorderingensaldo) positieve en negatieve begrotingsmaatregelen.

De ervaring uit andere landen leert dat dergelijke evoluties richting prestatiegericht begroten op basis van meerjarenperspectief wat tijd nodig hebben om ingeburgerd te raken en soms worden bijgesteld in functie van de landspecifieke kenmerken of vereisten.

3. We zullen op een aantal fronten tegelijkertijd werken om spending reviews als tool van uitgavenevaluatie succesvol te verankeren in het beleids- en begrotingsproces van de Vlaamse overheid.

Onder de noemer 'anders begroten' wens ik, zoals afgesproken in het regeerakkoord, de komende jaren verdere stappen te zetten naar een meer leesbare, transparante en prestatiegeïntegreerde begroting. In die begroting vormen beleid en begroting twee keerzijden van eenzelfde medaille. Om de band tussen beleid en begroting nog te versterken, is er in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 (VCO) voor gekozen om de beleids- en begrotingsinformatie te bundelen in een nieuw geïntegreerd document, de beleids- en begrotingstoelichting (BBT). Voorafgaandelijk aan de opmaak van een BBT bij begrotingsopmaak moet worden nagedacht over:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?

- Hoeveel budget wordt er tegenover gezet?

Vermits een verdere evolutie naar beleids- en begrotingsprocessen een noodzakelijke stap is opdat spending reviews een grotere toegevoegde waarde hebben wens ik als bevoegde minister in eerste instantie hier op in te zetten.

Ik bekijk samen met mijn administratie op welke manier we het proces van de begrotingsaanpassing, en bij uitbreiding het volledige begrotingsproces, kunnen vereenvoudigen en efficiënter organiseren. Dat gaat hand in hand met de digitalisering van onze overheidsprocessen. De ontwikkeling van een begrotings- en consolidatietool moet de processen van begroting, monitoring en uitvoering automatiseren, stroomlijnen en beter op elkaar afstemmen. Het verlagen van risico's en het standaardiseren van de taken via digitalisering van processen zal mijn administratie meer tijd geven voor inhoudelijke analyses, hetgeen het beleid ten goede zal komen.

Met dat gewijzigd begrotingsproces zal het toewijzen van de begrotingsmiddelen meer doordacht en in functie van prioriteiten gebeuren. Daarnaast vind ik het belangrijk dat nieuwe beleidsinitiatieven in meerjarig perspectief voldoende worden geduid met betrekking tot hun doelstellingen, kostendrijvers, kosten en baten.

Tegelijkertijd met een grotere ex ante doorlichting/screening en prioritering van de uitgaven, zal ook de ex post evaluatie aan belang winnen. Hierbij kunnen spending reviews een nuttige rol spelen omdat die inzichten kunnen bieden welke beleidsmaatregelen op een efficiëntere manier gestimuleerd dan wel kunnen worden afgeremd. Spending reviews zijn geschikt om de uitgaven bij constant beleid ('the expenditure baseline') te challengen en na te gaan waar er efficiëntiewinsten kunnen worden gehaald.

Daarom wil ik in samenspraak met mijn collega's een aantal topics selecteren voor toekomstige spending reviews. Spending reviews moeten politiek gedragen zijn en alle beleidsdomeinen moeten een keer aan bod komen. De spending reviews die we deze zittingsperiode zullen uitvoeren, worden ingegeven door kennis- en capaciteitsopbouw. Het moet de inhoudelijk bevoegde minister helpen zijn of haar beleid beter te organiseren.

De topics voor een spending review worden best gekozen in het voorjaar van jaar t , te beëindigen in het voorjaar van jaar $t+1$ zodat de resultaten kunnen worden meegenomen bij begrotingsopmaak van jaar $t+2$. Mogelijke topics zijn maatregelen met een aanzienlijke budgettaire massa of met hoge jaar-op-jaar groeivoeten of uitgaven bij constant beleid in domeinen die verzekerd zijn van extra budgettaire middelen. Concreet is het de bedoeling om bij de BO2021, in samenspraak met mijn collega's, een eerste reeks uitgaven vast te leggen die in deze legislatuur het voorwerp van een spending review kunnen uitmaken.

Wat de beheersstructuur betreft, wordt een spending review best uitgevoerd door het departement van het betrokken beleidsdomein – die kent de beleidsmaatregelen en heeft toegang tot data – samen met het departement Financiën en Begroting. Het kan daarbij nuttig zijn dat de Inspectie van Financiën en het Rekenhof hun expertise en capaciteit inzetten om de scope van een spending review helpen te bepalen. Op die manier wordt de koppeling gemaakt met de ex ante doorlichting en ex post controle.

Externe experts kunnen ook zinvol zijn om de kwaliteit en geloofwaardigheid van de oefening te borgen. Transparantie draagt ook bij tot de effectiviteit en credibiliteit van de spending reviews.